

DƯỚI ÁNH SÁNG CỦA ĐẢNG

XUNG QUANH VIỆC XÂY DỰNG VÀ CƯỜNG CỐ ĐỜI SỐNG GIA ĐÌNH Ở NƯỚC TA HIỆN NAY

NGUYỄN THỊ ĐỊNH

Chủ tịch Hội liên hiệp phụ nữ Việt Nam

Cũng như nhiều dân tộc trên thế giới đặc biệt là ở châu Á, người Việt Nam chúng ta rất coi trọng đời sống gia đình. Chúng ta biết rằng gia đình là nơi sinh con đẻ cái lưu truyền nòi giống, là nơi đầu tiên hình thành nhân cách con người, là vườn ươm cây để cống hiến cho xã hội những công dân khoẻ mạnh, đạo đức và tài năng. Gia đình là nơi mà con người nghỉ ngơi, tìm hạnh phúc riêng tư sau những giờ lao động, lấy lại sức khoẻ vật chất và tinh thần để lại tiếp tục quá trình lao động. Như lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh kính mến: “*Gia đình là tế bào của xã hội. Gia đình có tốt thì xã hội mới tốt*”. Chính vì ý thức trách nhiệm sâu sắc đối với xã hội cũng với lòng mong muốn thiết tha có hạnh phúc cá nhân mà tất cả chúng ta đều rất quan tâm đến việc xây dựng và củng cố đời sống gia đình.

Tuy nhiên, xây dựng và củng cố gia đình lại là một vấn đề rất lớn, rất phức tạp, đòi hỏi nhiều kiến thức, công phu của cả xã hội cũng như của mỗi cá nhân chứ không phải là một vấn đề đơn giản như nhiều người trong chúng ta vẫn nghĩ. Gia đình là tế bào của xã hội, chịu tác động trực tiếp của chế độ chính trị, kinh tế của xã hội và ngược lại, có tác động rất lớn đến bộ mặt chính trị, kinh tế của một xã hội.

Như chúng ta đều biết, chỉ từ sau Cách mạng tháng Tám, đặc biệt là sau khi Nhà nước ta ban bố luật Hôn nhân và gia đình năm 1960, gia đình Việt Nam mới có khả năng trở thành những tổ ấm thực sự của người dân, của người phụ nữ. Luật Hôn nhân và gia

đình ngăn cấm cưỡng bách hôn nhân, cho phép hôn nhân tự do và tiến bộ, bảo vệ quyền bình đẳng mọi mặt của vợ và chồng, bảo vệ quyền tái giá, quyền thừa kế tài sản của phụ nữ, bảo vệ đứa con ngoài giá thú, ngăn cấm nạn đa thê xưa kia đã từng là nỗi đau đớn tủ nhục của biết bao phụ nữ... Chế độ xã hội chủ nghĩa, luật Hôn nhân và gia đình giải phóng cho người phụ nữ đồng thời đã thực sự đem lại những giá trị mới cho mỗi gia đình Việt Nam, tạo điều kiện cho sự hình thành những gia đình văn hoá mới, dân chủ, hoà thuận, tiến bộ, trong đó mọi người thực sự yêu thương, tôn trọng, giúp đỡ nhau và là những công dân tốt hết lòng xây dựng và bảo vệ đất nước.

Chúng ta thực tế đã có hàng loạt gia đình như thế. Hội liên hiệp phụ nữ chúng tôi với phong trào nuôi con khoẻ dạy con ngoan rộng lớn, với phong trào phụ nữ 5 tốt những năm sau hoà bình lập lại ở miền Bắc, phong trào “3 đảm đang” những năm kháng chiến anh hùng chống Mỹ, phong trào người phụ nữ mới xây dựng và bảo vệ Tổ quốc sau chiến thắng toàn quốc năm 1975, một mặt đã động viên hướng dẫn phụ nữ tích cực tham gia vào công cuộc bảo vệ Tổ quốc và xây dựng chủ nghĩa xã hội vĩ đại của toàn dân, một mặt đã có những đóng góp đáng kể trong phong trào xây dựng gia đình văn hoá mới, gia đình Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Ở thành phố và nông thôn, trong các cơ quan, công trường, xí nghiệp, các hợp tác xã và ở tất cả các địa phương, chúng ta đã có hàng triệu người phụ nữ xứng đáng với danh hiệu người phụ nữ mới, người mẹ xã hội chủ nghĩa, vừa lao động sản xuất tốt, vừa biết tổ chức và quản lý gia đình, nuôi dạy những đứa con khoẻ mạnh, ngoan và tốt.

Tuy nhiên, bên cạnh những thành tích đó, chúng ta vẫn còn có bao nhiêu vấn đề hoặc đang tồn tại hoặc mới xuất hiện làm ảnh hưởng không tốt đến việc xây dựng những gia đình bền vững ảnh hưởng đến quyền lợi và hạnh phúc của phụ nữ và trẻ em. Những vấn đề này đòi hỏi một sự nghiên cứu công phu để một mặt có thể giúp giải quyết những trường hợp cụ thể, một mặt đề ra được những phương hướng chung giúp cho các cơ quan Đảng, Nhà nước, các đoàn thể quần chúng và dư luận xã hội, giúp hướng dẫn quan điểm đúng đắn và hành vi đạo đức của mỗi công dân trong một lĩnh vực hết sức phức tạp và tế nhị là lĩnh vực hôn nhân và gia đình.

Hiện nay, bên cạnh những gia đình mới xã hội chủ nghĩa, đặc biệt là ở nông thôn, chúng ta vẫn còn khá nhiều gia đình sống theo lối “truyền thống” phong kiến cũ. Trong những gia đình phần nhiều là đại gia đình đó vẫn còn những người mẹ chồng làm khổ con dâu, vẫn còn những người đàn ông xem vợ là người thuộc quyền sở hữu của mình, mà mình có quyền sai bảo, mắng chửi thậm chí đánh đập và hành hạ. Vẫn còn tình trạng người đàn bà goá khi đi bước nữa không được mang theo con cái và tài sản của mình. Còn tình trạng người con gái, thậm chí có cả nữ đảng viên, không được hưởng quyền thừa kế tài sản của cha mẹ đẻ.v.v... Và điều đáng ngạc nhiên là trước những tình hình phi xã hội chủ nghĩa, vi phạm luật pháp này, nhiều chi bộ Đảng, nhiều chính quyền địa phương của chúng ta vẫn làm ngơ không can thiệp, coi như không có gì xảy ra, coi như đó là những vấn đề nội bộ gia đình.

Ở thành phố và thị trấn, thậm chí ở một số vùng nông thôn, tỷ lệ ly hôn mấy năm gần đây tăng nhanh và phát sinh tình hình có nhiều trẻ em hư. Nhiều nhà xã hội học cho rằng ly hôn là “vấn đề thời đại” và hơn nữa là vấn đề của một xã hội từ nông nghiệp đi lên công nghiệp hoá, có sự khác biệt xảy ra nhanh chóng về tư tưởng, tình cảm, sở thích, trình độ của những người đi ra thành phố và ở lại nông thôn. Ly hôn là hậu quả của sự hiểu không đúng đắn về quyền tự do kết hôn của nam nữ thanh niên. Ngày nay có một số thanh niên chịu ảnh hưởng quan điểm yêu đương lệch lạc của xã hội tư sản phương Tây, lại thường kết hôn quá vội vàng.v.v... Về trẻ em hư, có người cho rằng đó là hậu quả tất yếu của một nước sau chiến tranh quá lâu dài, cho rằng vì tình hình của chúng ta hiện nay người mẹ phải tham gia lao động xã hội quá nhiều, quá căng thẳng mà xã hội thì chưa có đủ các tổ chức cần thiết để thay thế khi người mẹ vắng nhà; cho rằng chúng ta chưa đủ kiến thức về giáo dục trẻ thích hợp với yêu cầu của xã hội mới và những kiến thức sơ đẳng về giáo dục trẻ cũng chưa được phổ biến rộng rãi trong xã hội... Theo chúng tôi nghĩ, trong các nguyên nhân trên có những nguyên nhân rất đúng, tuy nhiên điều rõ ràng là tất cả tình hình đều có thể cải thiện, nếu chúng ta tập trung sự chú ý và sức cố gắng của toàn xã hội, của các cơ quan có trách nhiệm và của toàn dân để giải quyết trong hôn nhân và gia đình cũng như trong mọi lĩnh vực khác, muốn cải thiện tình

hình, vấn đề tổ chức bao giờ cũng phải đi đôi với vấn đề giáo dục. Và bao giờ cũng phải tập trung sự cố gắng ở điểm bắt đầu. Vừa qua, Hội phụ nữ chúng tôi đã cùng với Ủy ban khoa học xã hội cử nhiều đoàn cán bộ đi về nhiều địa phương khác nhau, miền Bắc, miền Nam, thành phố, nông thôn, miền núi, đến một số trường học, xí nghiệp, nông lâm trường để điều tra, nghiên cứu một số vấn đề về hôn nhân và gia đình, để vừa phục vụ cho sự chỉ đạo của Hội trong vấn đề này, vừa để giúp cho việc hình thành đạo luật hôn nhân và gia đình mà Nhà nước ta sắp ban hành. Đạo luật này so với luật cũ sẽ có những điểm phù hợp hơn với tình hình phát triển của xã hội ta hiện nay, với tình hình đất nước ta hiện nay. Việc ban hành đạo luật mới này là rất quan trọng, điều cần thiết là làm sao tinh thần và nội dung của luật phải được phổ biến và thấm nhuần trong toàn dân và phải được các cơ quan nhà nước, các cấp chính quyền nắm vững và chấp hành nghiêm chỉnh. Cùng với việc ban bố luật, việc phổ biến và giáo dục những quan điểm và kiến thức đúng đắn về hôn nhân gia đình cho thanh niên phải được hết sức coi trọng, phải tiến hành giáo dục trong các nhà trường phổ thông, chuyên nghiệp, đại học, phải trao đổi và thảo luận qua sách báo, phát thanh, vô tuyến truyền hình, phải đưa vào nội dung sinh hoạt của các chi đoàn thanh niên cộng sản. Ở các địa phương, cần cố gắng lập ra các câu lạc bộ cho thanh niên thảo luận và cử cán bộ chuyên trách góp ý cho thanh niên trong từng trường hợp cụ thể. Ở Liên Xô và các nước xã hội chủ nghĩa khác, đều có những cơ quan như vậy và đều đạt được nhiều hiệu quả công tác tốt đẹp... Tất nhiên, trong một số trường hợp cụ thể nào đó, ly hôn là không thể tránh được, nhưng chúng tôi nghĩ rằng nếu chúng ta có khả năng trang bị được cho mỗi người thanh niên đến tuổi yêu đương hiểu được tầm quan trọng, mục đích và những điều cần biết của hôn nhân, trang bị cho họ một ý thức trách nhiệm rõ ràng về quyết định hôn nhân của mình thì sẽ tránh được khá nhiều cảnh gia đình bất hạnh và tình trạng ly hôn ngày một tăng.

Vấn đề giáo dục trẻ em cũng hoàn toàn không phải là vấn đề của riêng người mẹ của riêng giới nữ. Tất nhiên trong vấn đề giáo dục trẻ, trong việc hình thành nhân cách của trẻ, vai trò của người mẹ có một tầm quan trọng to lớn vì người mẹ là “người cô giáo đầu tiên của trẻ em” như đồng chí Tổng Bí thư Lê Duẩn đã nói,

Vì người mẹ là người đầu tiên truyền đạt nền văn hoá dân tộc và những phẩm chất tốt đẹp nhất của một con người có văn hoá cho con mình. Những vấn đề giáo dục trẻ cơ bản vẫn là vấn đề của toàn xã hội, từ nhà trường, từ chi bộ đường phố cho đến các cơ quan Nhà nước. Ở nhiều nước tiên tiến hiện nay, các nhân viên cảnh sát đều bắt buộc phải qua những lớp học về tâm, sinh lý trẻ em. Ngoài ra, là các biện pháp tổ chức khác mà chúng ta tin rằng Nhà nước ta bao giờ cũng rất quan tâm đến, vì lợi ích của trẻ em, vì lợi ích của các gia đình. Ví như vấn đề tổ chức các nhà trẻ, nhà mẫu giáo tốt, vấn đề sách giáo khoa, sách đọc, phim ảnh cho trẻ em, việc sản xuất các đồ chơi và các phương tiện vui chơi của trẻ, vấn đề cần xem lao động trong gia đình của những người mẹ như một sự phân công xã hội và xã hội phải quan tâm giúp đỡ.v.v...

Thật ra, vấn đề hôn nhân gia đình là một vấn đề rất rộng lớn và phức tạp, những năm qua chúng ta đã bước đầu chú ý nghiên cứu và sắp tới, chúng tôi tin rằng vấn đề này sẽ ngày càng được nghiên cứu kỹ càng hơn và có những biện pháp giải quyết kịp thời và thích đáng hơn. Trong một bài báo nhỏ, chúng tôi không dám có nhiều tham vọng, chỉ xin phát biểu một vài ý kiến sơ bộ về một vài vấn đề hiện nay đang nổi lên trước mắt chúng ta và khiến nhiều người trong chúng ta suy nghĩ. Chúng tôi cũng đã có một kiến nghị với Hội đồng Bộ trưởng chung quanh những vấn đề này. Chúng ta đều biết rằng vấn đề gia đình, vấn đề trẻ em là những vấn đề luôn được Đảng và Nhà nước ta hết sức quan tâm. Và vì vậy, chúng tôi nghĩ rằng từng bước một, với cố gắng chung, đồng bộ của tất cả chúng ta, những khó khăn hiện nay chúng ta đang gặp phải trong lĩnh vực gia đình nhất định sẽ được khắc phục, những gia đình văn hoá mới xã hội chủ nghĩa sẽ càng nảy sinh rộng khắp hơn, những hiện tượng đau lòng không đáng có trong xã hội tốt đẹp của chúng ta như trẻ em phạm pháp, như phụ nữ bị bỏ rơi, bị chồng và gia đình chồng đánh đập, ngược đãi... sẽ ngày càng trở nên cá biệt và sẽ được giải quyết kịp thời. Chúng ta tin chắc rằng các thế hệ trẻ của chúng ta xưa nay đã anh hùng và đầy tài năng sáng tạo, sẽ ngày một anh hùng hơn, tài năng hơn, vững vàng hơn và sẽ là những người kế tục xứng đáng của những lớp cha anh đã đạt đỉnh cao vinh quang trong giữ nước và xây dựng đất nước.